

LITERKA

---

letní speciál 2012

Milí čtenáři,

i Památník by rád přispěl k prázdninové pohodě, přináší tedy další speciální vydání Literky s náměty na výlet, na zajímavou knihu nebo s ukázkou z děl nejmladších literátů. Představí se Vám také nová tvář Památníku Kristýna Cimalová. Na nějaký čas zastoupí tajemnici literární soutěže Skrytá paměť Moravy, kolegyni Andreu Procházkovou, na niž čekají mateřské povinnosti. Svým článkem o duchovní pouti „na konec světa“ se s Vámi rozloučí dlouholetá knihovnice Památníku Petra Křivová, která se rozhodla pokračovat ve své profesní dráze v jiné instituci. Kromě změn personálních čeká rajhradský klášter

- » Editorial
- » Koláč s kapkou jedu
- » Proč dobří básníci umírají mladí?
- » Druhé místo pro Památník
- » Retrospektiva Klubu přátel
- » O nové jméno města Šumperka
- » Klášter inspiroval mladé výtvarníky
- » Skrytá paměť Moravy
- » O vzniku hlaholice
- » Poptávka
- » 3 otázky pro Libuši Nivnickou
- » Báječné svitávkové odpoledne
- » Pout' ke konci světa
- » Tajenka
- » Památník na šest
- » Makety v zahraničí
- » Připravujeme

a jeho návštěvníky v druhé polovině roku mnoho nového, především zpřístupnění III. etapy jeho rekonstrukce, jež nabídne další výstavní místnosti a také reprezentativní prostory letního refektáře nabízející možnost pořádání zajímavých akcí. Jednou z nich bude 17. ročník mezinárodní soutěže květinářů a floristů Brněnská růže. Aktualizovaný seznam ostatních akcí najdete na poslední straně tohoto čísla zpravodaje. Přeji Vám krásné prožití letních dnů a těším se nejen na další setkávání s Vámi, ale také na Vaše připomínky, podněty a nápady, případně na zajímavosti z Vašich prázdninových cest. Krásné letní dny plné dobrodružných cest a oddechové literatury přeje

Vaše Romana Macháčková

letní
verše

Tomáš Křus

Nijak

At' moře šumí aspoň v uších

At' nápoje jsou míchané

At' mají všichni peace v duši

Nic není komplikované

KOLÁČ S KAPKOU JEDU

Nedávno jsem četla knihu od Alana Bradleyho Koláč s kapkou jedu. Je to napínavý, detektivní příběh. Od ostatních se však liší tím, že detektivem je jedenáctiletá dívka Flavie de Luce.

Flavie je šlechtického původu, žije v Anglii na panství Jelení mlází. Má trochu zvláštní zálibu, zajímá se o chemii a hlavně o jedy. Většinu času tráví ve své laboratoři.

Její život se dokonale zaplete, když najde na zahradě mrtvolu neznámého muže. Flavie je nejprve jen pozorovatelkou podivné události, když se však případ začne týkat i jejího otce, který je uvězněn, začne sama pátrat.

Co naznačují podivné vzkazy rodině de Luce? Jak s tím souvisí poštovní známky, které vášnivě sbírá Flaviin otec? Jde o pomstu, peníze nebo o pověst rodiny de Luce? Zdá se, že je Flavie ve svém bádání úspěšná. Našla vraha i motiv. Zaplést se však nevyplácí a Flavii začne jít o život...

(poz. red.: Autor získal za tuto knihu v roce 2007 cenu Debut Dagger Award.)

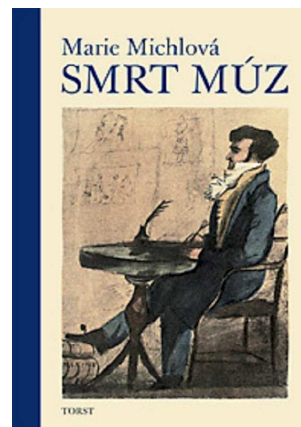
Svůj tip na zajímavou knihu nám poslala čtrnáctiletá Karolína Vágnerová ze Šlapanic, studentka Gymnázia Šlapanice. Kromě literatury má mnoho dalších koníčků – hraje na klasickou i elektrickou kytaru, navštěvuje výtvarný kroužek a kroužek společenských tanců, velmi úspěšná je ve volejbale. V současné době je po těžkém úrazu, přejeme jí proto brzké uzdravení!

PROČ DOBŘÍ BÁSNÍCI UMÍRAJÍ MLADÍ?

Vždyť je to ten klíč, který jediný pasuje do vrátek za bránou porostlou popínavou růží. Za nimi se skrývá literární ráj, překrásné vzdušné zámky, jezero naplněné sodovkou, poetičtí psi, básnické květiny a všichni spisovatelé, které napříč stoletími kosí smrt Múz.

Beletrie často zavádí čtenáře do neznámých, v reálu neexistujících světů. Mladá česká autorka Marie Michlová nabízí ve své nedávno vydané knize Smrt Múz prožití příběhu na pomezí fikce a reality, zasazeného do anglických reálií přelomu 18. a 19. století. Vzpomínky zestárlého spisovatele Johna Smithe přináší množství zajímavých setkání s velkými jmény anglické literatury, jako byli např. W. Scott, G. G. Byron nebo J. G. Lockhart. Smithovu vlastní spisovatelskou dráhu mu již v dětství naplánoval jeho dědeček, který jako jediný z rodiny věřil v Johnovy schopnosti a jehož výroky i způsob společenského chování jeho vnuka celoživotně ovlivnily. Více však než dějová linie celého příběhu plného pikantních historek, lásek, zajímavých i lechtivých situací zaujme čtenářovu pozornost sledování „oživlých“ velikánů literárního světa – jejich osobité vyjadřování, pohybování se ve společenských kruzích i v soukromí. Pětisetstránkový román vznikl v letech 2004–2012 a jeho faktografické části se opírají nejen o dosud publikovanou odbornou literaturu, ale především o vlastní výzkum autorky na Scottově zámku Abbotsfordu a její osobní komunikaci s Lockhartovými příbuznými. Kniha je tedy nejen čtenářskou lahůdkou, ale také velmi zajímavým literárním počinem.

(Michlová, Marie: Smrt Múz. Proč dobří básníci umírají mladí? Praha: TORST, 2012.)

DRUHÉ MÍSTO PRO PAMÁTNÍK

Na nejatraktivnější místa jižní Moravy upozorňují TOP výletní cíle Jižní Moravy. Atraktivnost je však pouze jedním z mnoha kritérií pro získání této značky. Každý hrad, zámek, muzeum, památník, zábavní park nebo přírodní bohatství musí splňovat tzv. Kritéria kvality vycházející z již osvědčeného hodnocení používaného v Dolním Rakousku. Vzhledem k vzájemné spolupráci právě s dolnorakouským projektem se návštěvníkům z obou stran hranice nabízí možnost navštívit celkem 72 míst (z nich na moravské straně jich je v současnosti 28) plných zážitků nebo poznání. Památník písemnictví na Moravě byl po pečlivém zhodnocení zařazen mezi nejzajímavější výletní cíle v roce 2010. Každým rokem jsou jednotlivá návštěvní místa podrobována průběžné celoroční kontrole nejen s ohledem na kvalitní infrastrukturu, ale také s důrazem na obohacování nabídky jednotlivých zážitků pro návštěvníky. V letošním roce se Památník umístil v celkovém hodnocení na 2. místě (1. místo – zámek Lysice; 3. místo – Památník Mohyla míru). Je to pro muzeum sídlící v prostorách benediktinského rajhradského kláštera velká čest umístit se na předních místech v konkurenci takových objektů jako např. Technické muzeum, Moravské zemské muzeum, zámek Slavkov – Austerlitz, zámky Lednice a Valtice, hrady Špilberk nebo Bítov, Moravská galerie v Brně, skanzen ve Strážnici nebo Moravský kras. Zároveň však i velkým závazkem do budoucnosti. Snad se nám podaří úroveň nabízených služeb nejen udržet, ale i nadále zlepšovat. V druhé polovině letošního roku je pro návštěvníky připraveno několik novinek, především nové výstavní prostory zpřístupněné v rámci III. etapy rekonstrukce kláštera, uspořádání známé floristické soutěže Brněnská růže ad.

RETROSPEKTIVA KLUBU PŘÁTEL

Je Vám letní speciál společníkem na dece při lenošení u vody, na zahrádce u vychlazené dvanáctky, letí s Vámi do exotických krajů nebo se lehce chvěje v závanu proudu ventilátoru v dusné kanceláři? Opusťte všechna tato místa a přeneste se s námi do vzpomínek. V minulosti jsme si připomínali různá výročí několika literátů – Vítězslava Nezvala, Františka Halase či bratří Mrštíků. Této tvůrčí dvojici byly věnovány hned dva výlety. Jednak putování „trojúhelníkem vesnic“ Těšany, Diváky, Klobouky, a také výlet za Pohádkou máje do okolí Ostrovačic. Vydali jsme se i poznávat města zapsaná na seznamu světového a kulturního dědictví UNESCO – Třebíč, Žďár nad Sázavou a Olomouc. Pátrali jsme i po stopách: jednak lišky Bystroušky v okolí Bílovic nad Svitavou, jednak po dětských stopách Bohumila Hrabala v brněnských Židenicích. Nebránili jsme

se ani ryze sportovním výkonům. Zarputilost závodníků jako na Tour de France připomínaly dva cyklistické výlety – Po stopách Petra Bezruče a Pálavská archeostezka.

Mezi aktivitami Klubu jsou i akce, které neopouští místo působiště Památníku. Patří mezi ně Knižní bleší trh, který se na nádvoří kláštera konal již podruhé, nebo předvánoční rozjímání nad knihami našeho srdce. Všichni zúčastnění jistě vzpomínají na jednu

z prvních akcí Klubu, výrobu pergamenu. Pod odborným vedením si zájemci mohli sami na vlastní kůži vyzkoušet, jak z kůže ovčích vyrobí materiál ke psaní.

Během pětileté existence Klubu přátel jsme navštívili mnohá zajímavá místa spjatá s naší literaturou a historií, zažili humorné nebo i nečekané situace a pevně věřím, že nás jich v budoucnu ještě spousta čeká...

Vaše Martina Chmelařová

O NOVÉ JMÉNO MĚSTA ŠUMPERKA

Jméno Šumperk v sobě ukrývá pozůstatky německého názvu, který zněl *Mährisch Schönberg*. V roce 1946 vyzval k „odgermánštění“ jmen řek, hor a měst prezident republiky Edvard Beneš. Sudetské město mělo po II. světové válce a odsunu německého etnika přestat užívat i počeštěné jméno Šumperk.

Na stránkách šumperského deníku *Moravský sever* byla v poválečných letech vypsána soutěž „O nové jméno města Šumperka“.

Studnicí nápadů pro nové pojmenování byl především tehdy v Šumperku rozvinutý textilní průmysl. Padaly návrhy jako Krásnopol, Lnářov, Lnáry, Lnársko, Lnovice, Lensko, Přadlenov, Lenslava...

Zvažoval se i prostý překlad: *Mährisch Schönberg* by zněl česky Krásná Hora na Moravě nebo Krásno nad Děsnou. Dlouhé názvy ale nejsou příliš praktické.

Bylo navrhováno i honorifikační jméno Svobodov na počest generála Svobody.

Obyvatelé Jeseníku mohou chválit svou poválečnou hbitost, že jméno jejich města dnes zní Jeseník. Šumperští si na něj dělali také zálsk. Vždyť jejich město je dodnes nazýváno branou do jesenických hor. Trpká poznámka dopisovatele *Moravského severu* (*Moravský sever* 1947, č. 50, s. 2) mluví za vše: „*Název Jeseník nepřichází v úvahu, protože toto jméno přijal již čipernější Frývaldov (ale nezavidíme mu).*“

Soutěž dopadla nakonec konzervativně. Šumperk zůstal Šumperkem.

(podle bakalářské práce *Změny v toponymii šumperského okresu po II. světové válce*, 2009)

*Naše nová kolegyně Kristýna Cimalová se vedle českého jazyka a literatury věnuje také germanistice. Není divu, vždyť pochází právě z oblasti v okolí Šumperka, kde se německá a česká kultura po dlouhou dobu vzájemně ovlivňovaly. Své pedagogické znalosti jistě využije jako lektorka seminářů tvůrčího psaní *Krocení literární múzy. Odpočinek a inspiraci nachází při horských toulkách.**

KLÁŠTER INSPIROVAL MLADÉ VÝTVARNÍKY

V úterý 12. června se z benediktinského kláštera stal ateliér pod širým nebem. Uskutečnilo se zde výtvarné sympozium *Metamorfózy architektonického designu - MAD 2012*. Projektu, který uspořádala Střední uměleckoprůmyslová škola z Uherského Hradiště, se zúčastnilo několik desítek studentů nejen z České republiky, ale také z Polska a ze Slovenska. Organizátoři vytipovali několik architektonicky zajímavých míst na Moravě, které se staly uměleckou předlohou. V Rajhradě studenti nejprve

načerpali atmosféru prohlídkou Památníku. Poté už se z rajske zahrady, historického schodiště, kostela i nádvoří stal jeden velký

ateliér. Genius loci budoucí výtvarníky inspiroval k vytvoření pozoruhodných děl, která budou vystavena na zúčastněných školách.

A jak celý den v Rajhradě vypadal, ilustrují tyto fotografie...

SKRYTÁ PAMĚŤ MORAVY

Co Moravu spojuje s Evropou, co je rozděluje? Záleží ještě na tom, kde v Evropě se člověk narodí? Téma „Továrna Evropa... vyrobeno na Moravě“ kladlo mladým autorům právě tyto otázky a nabídlo jim prostor uchopit je jako příběh lidí, věcí nebo myšlenek, které se zrodily na Moravě a (ne)dokázaly ovlivnit evropskou společnost. Jinou možností bylo literární ztvárnění procesu sjednocování Evropy z nejrůznějších úhlů pohledu a v konkrétních důsledcích pro život člověka. Odborná porota vybírala z devadesáti soutěžních příspěvků, letos poprvé rovnoměrně rozdělených do mladší i starší kategorie. Téma bylo nejčastěji ztvárněno jako fiktivní příběh z historie, osud významné moravské osobnosti či perspektivou nejrůznějších předmětů původem z Moravy.

Cenu pro vítěze si v I. kategorii (12–15 let) odnesl Milan Chrobák z Nového Jičína a ve II. kategorii (16–19 let) Iveta Jakubčíková ze Šakvic, která již v roce 2008 získala druhé místo mezi mladšími soutěžícími. Z rukou náměstka hejtmana Jihomoravského kraje Václava Božka, Pavla Balíka, člena Rady Jihomoravského kraje a Radka Malého, předsedy odborné poroty, si ocenění převzaly také Martina Baláková z Rudic za druhé místo a Kateřina Hurdálková ze Starovic za třetí místo v I. kategorii. Její sestra Karolína Hurdálková získala ve starší kategorii za svůj text čestné uznání, stejně jako Barbora Kapláňková a v I. kategorii Žaneta Batoušková a Kateřina Baslerová. Druhá cena mezi staršími soutěžícími byla udělena Kristýně Řezáčové z Jamolic a třetí Evě Halačkové z Hustopečí.

Ukázky z vítězných prací nyní otiskujeme v Literce, v úplnosti je šestice oceněných textů již nyní zveřejněna na www.muzeumbrnenska.cz a na podzim bude vydána v literární příloze Sborníku Muzea Brněnska 2012.

O VZNIKU HLAHOLICE

Milan Chrobák (1. místo v I. kategorii)

Tož děcka, budu vám vyprávět o vzniku hlaholice. Posad'te sa a neděľajte rachot:

Jednoho mokrého rána z lesů stúpaly mraky páry a všude, kde sas nadechl, si cítil mokry svėží vzduch. Tu vylezl sem před dřevěnkou, kterou sem rukama holýma stavěl, a stará povídá: „Tož dědku, nezapomeň tady placatku, já bych sa za tebu nikam neplahočila. Tu máš a dones ju pak prosím tě domů.“

Tož vzal sem placatku, sekeru Ostrohľavku a pilu Zubatku a vyrazil sem. Dnes mi to šlo úplně samo. Dorazil sem ke Staré borovici a zahrnul vpravo a šel proti prúdu potůčku až k prameni. Vidět tu bylo asi na pět sáhů – mlha padla. Zahlédl sem jeden hodně urostlý strom, byl takový, že by ho museli dva chlapi objímat. Dal sem sa do práce a pracoval tak dlúho, dokud nebyla v placatici půľka slivovice. Strom ležel na zemi, a tak sem si naň sednul. Mlha opadla. A mezi mraky vysvitlo slunko a jak tak sedím na téj kládě, objeví sa nade mnú v kopci dva dědulové s fúsiskama skoro až po kolena, v dlúhých honosných plášťích, celých od bahna, a jeden nese jakúsi hůľ s dvojitém křížem a druhý několik knih v podpaží.

„Dobré dopoledne,“ povídá ten starší s knihami, „neradi rušíme, ale nemáte něco k pití?“

„Samozřejmě, nate, ber, dokud dávám,“ a s těmito slovy sem jim podal placatku. Ten starší přičuchnul a z plna hrdla si dal několik hltů, domnívajíc sa, že je to voda. Druhý udělal totéž. A oba začali kašľat a dusit' sa a já na ně nechápavě civěl. Až po chvíli

sem naházel jejich věci do svého ranca a ty dva kuckající staříčky podepřel a scházel s nima do údolí. U chalupy vyběhla stará, ně na pomoc.

V chalupě sme pak ty dva posadili za stůl, a že je vyzpovídáme. Na nic sa nezmohli, ale ten starší v jednom kuse jejich jména Cyrilek a Metůdek a plno dalších slůvek mlel a vesele hlaholil. Dali sme tedy tomu druhému nějaký uhel a bílý ubrúsek a ať to zapisuje. Ten neco načmáral a celý nařatý usnul.

Ráno, když sa oba vzbudili, sme jim se starú ukázali to, co včera načmárali. A ti sa rozchechtali na celé kolo, ale naráz ten starší zvažněl: „To, co jsi včera naškrтал,“ říká mladšímu, „se jeví jako dobrý nápad. Slovanům můžeme psát knihy v těchto znacích.“ A s poděkováním pomalu odcházeli pryč.

A takto vznikla hlaholica. Ale dlouhé věky přetrvá spíš ta placatica.

Milan Chrobák: 13 let, žije v Novém Jičíně, kde navštěvuje ZŠ Tyršova. Mezi jeho koníčky patří skauting, německý šerm, florbal a výtvarná činnost. Záliba v četbě jej přivedla kvymýšlení a psaní vlastních příběhů, ten první, doplněný obrázky, ale vytvořil už v mateřské školce. Jeho oblíbenými knihami jsou Dva divoši, Podzemí a série Tajemství nesmrtelného Nicolase Flamela.

POPTÁVKA

Iveta Jakubčíková (1. místo ve II. kategorii)

„Tedy, pane Otáhale, přejdu rovnou k věci,“ v jeho hlase byl znát slabý německý přízvuk, češtinu však ovládal perfektně. „Ve vašich spisech stojí, že zde pracujete již dvaatřicet let, to je úctyhodná doba,“ zde se hlas odmlčel, Josef jen tiše přikývnul.

„Pozoroval jsem vás párkrát při práci. Uvažoval jste o tom, jaké změny nyní firmu čekají?“

„Popravdě, ne.“ Josef se opravdu nezabýval změnami v chodu podniku. Dělal velmi dobře práci, za kterou byl placený, mimo pracoviště se ale k firmě v myšlenkách nevracel. Byl příliš zaměstnaný obděláváním pole.

„To je možná škoda. Pane Otáhale, nebudu to prodlužovat. Podnik má v plánu velké věci, chceme proniknout na evropský trh. Podle osobních spisů taky mluvíte pouze pasivně rusky, je to tak?“ Bürger tázvavě zvedl obočí.

„Mluvim jenom trochu, to jo. Přece jenom, je to už dlouhá doba, co jsem ze školy venku.“ Jedinou paralelou mezi tímto rozhovorem a rozhovorem před lety byla Josefova velká snaha mluvit spisovnou češtinou.

„Jistě. Pane Otáhale, neberte si to osobně, ale v rámci rozvoje podniku vám musím, jménem firmy, dát výpověď. Nehodíte se k naší koncepci, jste spíše vesnický typ. Bude vám jistě mnohem lépe v nějaké menší firmě,“ a téměř ani nedokončil větu a už vstával z křesla, aby ho doprovodil k odchodu. „Samozřejmě funguje tříměsíční výpovědní lhůta. Dostanete odstupné, nemějte žádné obavy. Všechno ostatní vyřešíte se sekretářkou, ano?“ A než se Josef nadál, už mu Stefan Bürger třásl rukou na rozloučenou. Josef Otáhal naprázdno polknul. Před očima se mu míhaly vzpomínky na někdejší „koncepti“ firmy. Domácí atmosféra, pohoda, ale i výkonnost a kvalita. Lidé z okolních vesnic odvádějící výtečnou práci.

Ani si neuvědomil, že za ním slečna od recepce volá, když kolem ní procházel, zabrán do vzpomínek. Několikrát zabočil, než došel do své kanceláře. Noviny, které před odchodem odložil na křeslo, smotal do ruličky. Pohledem přejížděl kancelář, každý kus nábytku, tři hrnečky v poličce, zelený koš na odpadky, rezavějící topení. Pak přešel k oknu, opřel se dlaněmi o parapet a upřel zrak k vesnici, která se rýsovala nedaleko na kopci. Slunce už dávno prokouklo mezi mraky, venku se dělalo horko a dusno a na parkovišti před podnikem jako by zase viděl toho pihatého kluka, který se před více než čtvrt stoletím ucházel o místo.

Díval se tam dolů a plakal. Teď už věděl, jak si připadají vyřazené spony do automobilů, které ve firmě den co den vznikaly pod jeho rukama. Vždyť on sám byl jen dalším číslem, dalším čarovým kódem. Dalším výrobkem firmy s názvem Morava...

Iveta Jakubčíková: 18 let, žije v Šakvicích a studuje na Gymnáziu T. G. Masaryka v Hustopečích. Ve Skryté paměti Moravy byla oceněna už v roce 2008, a to 2. místem v I. kategorii. Získala také Cenu předsedy poroty v literární soutěži při příležitosti 90 let od založení gymnázia v Hustopečích. Je finalistkou soutěže Expedice Mars 2009, v níž obsadila post letce dokumentaristy, pilota v záložní posádce simulovaného letu na Mars v Euro Space Center v Belgii.

3 OTÁZKY pro

Libuši Nivnickou

Jste třetím rokem jednou z porotkyň literární soutěže Skrytá paměť Moravy. Můžete tedy srovnávat. Rozhoduje o kvalitě příspěvků zadané téma?

Když mi bylo nabídnuto stát se členkou poroty, možná jsem si tak zcela nedovedla představit, jak náročná to bude práce. Nejenom pro množství příspěvků v obou kategoriích, ale především pro hloubku a vyzrálost názorů, které se zde objevují. Je pak strašně těžké vybrat ten nejlepší, neoriginálnější, výrazově bohatý a jazykově čistý. Pravda, objeví se i práce, které si ne vždy plně rozumí s pravopisem, ale řadou prací jsem byla příjemně překvapena, někdy i zaskočena. To zejména v loňském ročníku s tématem

„Cizinec“, kde mnoho autorů podnikalo mnohdy pochmurné „cesty“ do svého nitra. Naopak letošní ročník s námětem „Továrna Evropa...vyrobena na Moravě“, přinesl řadu humorných náhledů. Téma tedy rozhodně příspěvky ovlivňuje. Dle mého názoru ale ani ne tak co do kvality jako do šíře záběru možného uchopení. Letošní ročník byl hravější, veselejší, zaznívaly ale i tóny kritické.

Knihovna Jiřího Mahena věnuje velkou péči programům pro děti. Co u Vás děti nejvíce baví a zajímá?

Děti jsou opravdu jednou z klíčových skupin, kterým se knihovna věnuje. Je to, myslím, zcela pochopitelné, protože pokud již od toho nejmenšího věku, kdy děti přijdou do knihovny s rodiči, je jejich první setkání s knihovnou příjemné, je to první krůček k tomu, aby se sem vracely po celý život.

Chceme, aby byly našimi „partáky“. Snažíme se co nejméně nařizovat či zakazovat, naopak je vtáhnout do děje a spoluutváření knihovny. Programy pro děti je možné rozdělit do dvou základních skupin. Je to nabídka pro školy přizpůsobená věku dětí i rámcovým vzdělávacím programům škol. Pořady jsou založeny na interakci a dialogu a zaměřeny na rozvoj klíčových kompetencí. Zároveň chceme, aby byla práce s dětmi dlouhodobá, a k tomu slouží takové projekty, jako je pro prvňáčky Poprvé do školy, poprvé do knihovny, Už jsem čtenář – Knížka pro prvňáčka, čtenářské kluby apod. Druhou rovinou je pestrá nabídka pro každého jednotlivce a celé rodiny. Máme také nabídku pravidelných kreativních dílen – Čtvrtkování, Klub deskových her, soutěže a kvízy, prázdninová témata – Léto ve stanu (2011), Prázdniny v kufru (2012). Samozřejmě děti rády využívají internet. Snažíme se je přilákat i na cílené nabídky, jakými jsou tematické kufríky či možnost půjčování deskových her. Největší radost však

máme, když děti zvědavě vybírají z bohaté nabídky knih, listují časopisy. Co chceme ještě vylepšit, je nabídka programů pro starší děti, vytvořit jim jejich vlastní kreativní prostor.

Najde si ředitelka knihovny sama čas na čtení? Doporučíte nám knihu, která Vás v poslední době nejvíce zaujala?

Čtení, to u mne není otázka, zda si najdu čas. Je to moje každodenní natěšení, že si večer na konci dlouhého dne vezmu do ruky knihu. Prostě to potřebuji. Druhá věc je, jak dlouho čtu. Každou knihu čtu velmi, velmi dlouho, k řadě pasáží se dokonce vracím. Ale ne proto, že bych si je tak chtěla vrýt do paměti či hluboce analyzovat. Pouze každý večer hledám, kde jsem předchozí den u čtení usnula. Pokud se týká doporučení, nedělám to moc ráda, protože jsem přesvědčená, že čtenářský vkus je velice individuální záležitost. Nicméně právě čtu Povídky Zdeňka Svěráka. Jsou to skvěle podané a vypointované příběhy zajímavých postaviček.

***Ing. Libuše Nivnická**, ředitelka Knihovny Jiřího Mahena v Brně, pracuje v knihovně od roku 1991, jako ředitelka od roku 1996. Za jejího působení byl mj. vybudován Mahenův památník, provedena rekonstrukce a modernizace služeb v ústřední knihovně, knihovna získala ocenění MK ČR Knihovna roku (2004) a řadu dalších ocenění.*

BÁJEČNÉ SVITAVSKÉ ODPOLEDNE

O trvalou slávu Svitávky (obyvatel atd.) se postarali Halasové, z nich hlavně bouřlivák a věčný revolucionář František Halas starší, který se o skutečných pánech tohoto malého městečka z konce 19. a začátku 20. století vyjadřoval značně neuctivě...

Co je psáno, to je dáno, ale akcenty se mění. A tak dnes našli své obdivovatele i bývalí svitávkovští páni Löw Beerové. Zůstal tu totiž po nich velký pozemek a v něm dvě honosné a působivé vily dokládající nejen movitost původních majitelů, ale také jejich dobrý vkus. Ostatně byli to právě oni, kteří své dceři darovali kus svého pozemku v Brně Černých Polích, aby tam mohla vzniknout vila dnes známá pod jménem Tugendhat. Dvojdmost Svitávky – Halasovskou a Löw Beerovskou – doplnil 23. června Vítězslav Gardavský. Svěho času (v 60. letech minulého století) veleznámý brněnský filozof, spisovatel a dramatik, jeden z těch, kteří jsou neodmyslitelně spojeni s myšlenkovým hnutím tzv. pražského jara. V. Gardavský, jako většina jemu spřízněných, nestál na druhé straně barikády. Byl naplněn poctivým přesvědčením o možné nápravě socialismu a také se o to usilovně snažil. Jeho pokus harmonizovat marxismus s křesťanstvím, ve své době obdivovaný a široce diskutovaný, si zaslouží uznání a úctu, i když se dějiny od té doby ubírají směrem mnohem prozaičtějším, dnes už jakoby vůbec bez myšlenkových teorií. A právě V. Gardavský, resp. jeho odkaz, se díky péči jeho bratra Vladimíra dostal do svitávského parku, do nově otevřené galerie ve skleníku. Obsáhlá výstava pokrývající život a dílo Vítězslava Gardavského byla působivě zahájena v hale Löw Beerovy vily (dnes sídlo městského úřadu) za hojné účasti přátel, známých, bývalých kolegů, rodinných příslušníků a dalších zájemců o dílo originálního filozofa. V programu zazněly Gardavského verše, vystoupil i starosta Svitávky, který navíc umožnil účastníkům vernisáže i prohlídku tzv. větší vily. Bohužel její protipól, tzv. menší vila, půvabná stavba, chce se říci až s rokokovým nádechem, se včetně části kdysi jednotného pozemku dostala do soukromých rukou a je dnes veřejnosti nepřístupná.

Výstava o díle Vítězslava Gardavského (trvala jen do 1. července) ukázala zajímavou tvůrčí osobnost druhé poloviny 20. století a pro mnohé možná i byla vlecčems překvapením. Třeba už jen skutečností, že Gardavský své teorie rozvíjel na půdě tehdejší československé armády jako aktivní důstojník. A nebo tvrdostí období tzv. normalizace, kdy byl zcela vyloučen z profesního a veřejného života. Úspěšná výstava, navíc zrozená ze soukromé iniciativy, si zaslouží plné uznání.

POUŤ KE KONCI SVĚTA

Santiago de Compostela. Hlavní město autonomní oblasti Galicie ve Španělsku a především třetí nejvýznamnější poutní místo křesťanství. Už od středověku sem míří poutníci, aby navštívili hrob jednoho z apoštolů – sv. Jakuba Staršího. Připojit se k těm mnoha poutnickým generacím a vykonat alespoň část tzv. Svatojakubské cesty jsem se rozhodla i já společně s kamarádkami Jindrou, Luckou a Hankou. Bez ochranných křídel cestovních kanceláří jsme si cestu skvěle naplánovaly.

Naším prvním cílem byla romantická Paříž, pokračovaly jsme přes starobylý Burgos a Leon. V městě Ponferrada jsme se připojily ke skutečným poutníkům a začala tak naše 200 km dlouhá, pěší pouť.

Poutníci jsou zvláštní skupina. Rekrutují se ze všech vrstev obyvatel a ze všech možných koutů světa. Poutník vlastní větší či menší batoh, ve kterém si nese veškerý svůj majetek. Na batohu má mušli hřebenatku, jeden ze symbolů cesty, a také ponožky. Někteří v ruce třímají hůl. Poutník vstává brzy ráno. Ti nejtříščí vychází už kolem páté hodiny, aby zvládli svých 40 denních kilometrů. Poutník jde a jde. Zastavuje se v barech na občerstvení a v místech, kde dávají razítka. Ve vytipovaném městečku či vesničce najde ubytovnu, shodí batoh a zabere si vhodnou postel, na ní okamžitě usíná.

Naše cesta stoupala do hor a posléze opět klesala do údolí. Vedla kolem řek, vinicemi, malebnými lesy i zelenými pastvinami. Procházely jsme vesnicemi, kde se zastavil čas, i moderními městy. Po deseti dnech jsme dorazily do Santiaga de Compostela a zamířily ke katedrále, která je ohromující – svou velikostí, bohatě zdobeným průčelím i monumentálním interiérem. Při prohlídce jsme neopomněly chvíli postát u stříbrného relikviáře s ostatky sv. Jakuba Staršího. V poutnické kanceláři jsme si také vyzvedly potvrzení tzv. compostelu, dokládající, že jsme skutečně došly do cíle pěšky.

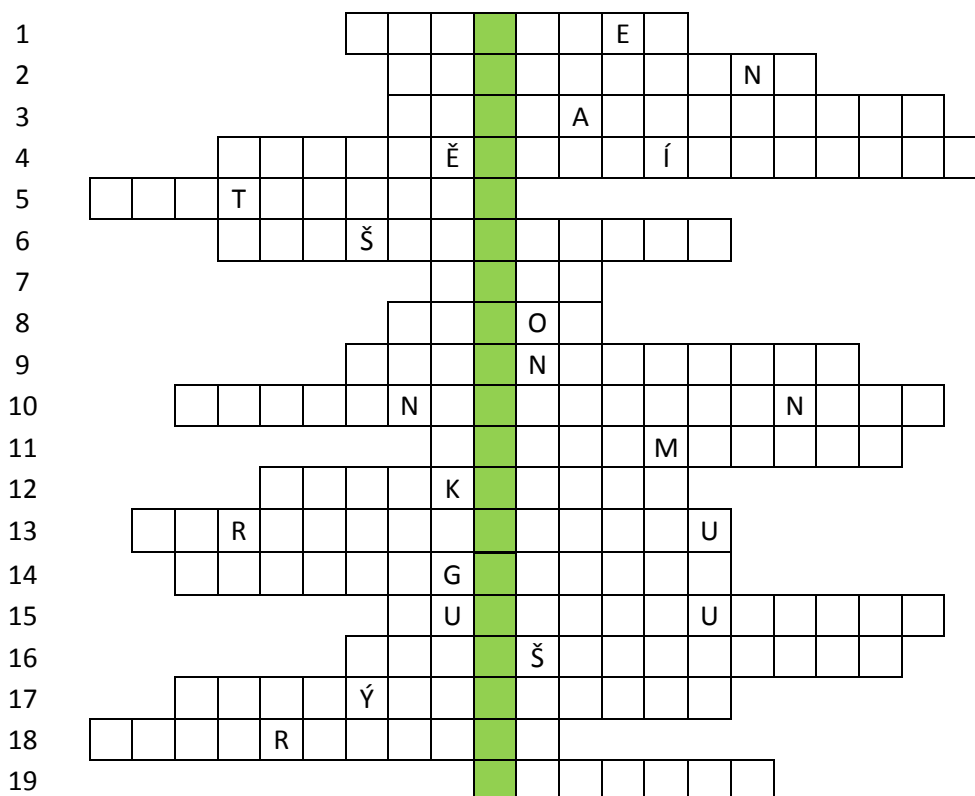
Další dny nás naše nohy donesly a posléze kola autobusu dovezla k moři do městečka Fisterra. Jen malý kousek odtud se na mysu Finisterre vypíná maják. Toto místo bylo v minulosti považováno za konec světa a je zde umístěn ukazatel nultého kilometru Svatojakubské cesty. Dál není nic... jen vody Atlantiku...

Po několikadenním odpočinku u moře jsme se vlakem vydaly na poslední část cesty – do Madridu.

Celá pouť byla jedno velké dobrodružství. Zažily jsme události příjemné i nepříjemné, viděly spoustu zajímavých míst a setkaly se s řadou nových lidí. Dokázala jsem sama sobě i ostatním, že moje netréované a zhýčkané tělo skutečně ujde mnohakilometrovou túru s těžkým batohem na zádech, že se vyspím i v podmínkách, které normálně považuji za nevyhovující, a že se v cizině neztratím.

Budoucím poutníkům mohu popřát pouze jedině: „Buen camino!“

1. Hanácký král.
2. Brněnský básník, překladatel, člen Skupiny 42, který žil od roku 1948 v Anglii, kde také zemřel. Je autorem několika sbírek, např. Melancholické procházky, Hledání přítomného času ad.
3. Poprvé se tato známá dětská postavička objevila v roce 1932 v Lidových novinách v kreslených seriálech pro dospělé. Jejím autorem je Ondřej Sekora.
4. Seriál natočený podle románové trilogie Věry Sládkové Malý muž a velká žena.
5. Jedno z děl brněnského rodáka Bohumila Hrabala.
6. V benediktinské historické knihovně v Rajhradě jsou uloženy dva rukopisy z původních osmi rukopisných svazků, které nechala pro svůj klášter na Starém Brně zhotovit v 1. čtvrtině 14. století manželka českých králů Václava II. a Rudolfa I. Habsburského, královna .....
7. Název významného brněnského nakladatelství a zároveň literárního časopisu.
8. Jméno prvorepublikového společenského časopisu, který založil v roce 1922 strýc Bohumila Hrabala Bohuslav Kilian.
9. Dramatické dílo českého básníka, spisovatele a překladatele, spoluzakladatele poetismu Vítězslava Nezvala.
10. Kniha Kateřiny Tučkové, za kterou autorka získala cenu Magnesia Litera 2010.
11. Mladší z bratrů autorské dvojice dramatu Maryša.
12. Moravský básník, historik umění a představitel generace tzv. šestatřicátníků. Vlastním jménem Jiří Paukert.
13. Název knihy pro děti, autorského debutu spisovatelky, dramatičky a překladatelky Hany Pražákové.
14. Spisovatel, malíř, ilustrátor a lidový vypravěč, autor povídkových souborů Slovácko sa súde a Slovácko sa nesúde.
15. Moravský významný spisovatel, překladatel, dramatik, výtvarník a organizátor kulturního života, který řadu let prožil v Kunštátě, v místě působení svého oblíbeného básníka Františka Halase.

16. Rodák z Kroměříže, český básník, dramatik, autor knih pro děti a scenárista řady filmových komedií a seriálů, např. Kdo chce zabít Jessii?, Šest medvědů s Cibulkou, Létající Čestmír ad.
17. Zakladatel řádu sídlícího v kláštorech v Rajhradě, na Břevnově, v Broumově atd.
18. Světově uznávaný rakouský romanopisec, dramatik, esejist a s moravskými kořeny, autor mj. slavného románu Muž bez vlastností.
19. Architekt, podle jehož plánu byl přestavěn rajhradský klášter do současné podoby.

V tajence najdete název nejstarší knihy, která je v historické benediktinské knihovně v Rajhradě.

Vyluštěnou tajenku zasílejte do konce srpna na adresu: Muzeum Brněnska, p.o., Památník písemnictví na Moravě, Klášter 1, 664 61 Rajhrad. Na tři vylosované výherce čeká odměna.

PAMÁTNÍK NA ŠEST

V šesti zastaveních se mohou návštěvníci Památníku ohlédnout za uplynulými lety jeho existence. Ukázky ze sbírek, představení výstavní a publikační činnosti, pozvánky na výlety s Klubem přátel nebo pamětní listy na účast v literární soutěži Skrytá paměť Moravy přináší výstavka v prostorách rajhradského kláštera, která se stala od začátku letošních prázdnin trvalou součástí prohlídkové trasy.

MAKETY V ZAHRANIČÍ

Makety rukopisů – žaltáře Elišky Rejčky a antifonáře z roku 1317 – z benediktinské historické knihovny v Rajhradě putovaly za návštěvníky muzeí v Polsku. Vystavuje je Muzeum ziemi Kłodzkiej w Kłodzku na výstavě Napsané zůstává – Littera scripta manet, která začala v polovině června a trvala do 31. července 2012.

V letošním roce připravujeme:

5. 9.	StřeDění – Pohledem architekta Beseda s architektem Josefem Pálkou
13. 9.	Venkovský román Aloise Mrštíka Přednáška z přednáškového cyklu na téma Moravský realismus
22. 9.	Rajhradská sobota Den plný zábavy pro děti i dospělé
11. 10. – 30. 12.	Brněnské salonní časopisy Osobnost Bohuslava Kiliana a společenské časopisy Salon a Měsíc
13. 10.	Brána Moravského krasu Výlet s Klubem přátel
16. 10.	Vilém Mrštík a městský román Přednáška z přednáškového cyklu na téma Moravský realismus
17. 10.	StřeDění – Na Zelném rynku Povídání s rozhlasovou redaktorkou Alenou Blažejovskou
24. 10.	Ať žije republika! Večer věnovaný vzniku Československa. Spojeno s vyhlášením VII. ročníku literární soutěže Skrytá paměť Moravy a autorským čtením mladých autorů

konec října	Slavnostní otevření III. části rekonstrukce benediktinského kláštera
konec října – 9. 12.	Alois Mikulka Brněnský sochař, malíř a ilustrátor, ale také autor řady knížek pro děti otevře svou výstavou novou výstavní místnost v Památníku písemnictví na Moravě. K vidění budou jak Mikulkovy originální knihy, tak jeho obrazy a plastiky z posledních let.
16. 11. – 18. 11.	Brněnská růže 17. ročník mezinárodní soutěže květinářů a floristů
21. 11.	StřeDění – Pod rouškou Bílé noci Povídání s Markétou Hejkalovou o vlastní tvorbě, Finsku, knižním veletrhu i inspirativním rodinném zázemí
6. – 30. 12.	Listování v benediktinské knihovně + Co rok dal Ukázky z historické knihovny a přírůstky do sbírek Památníku
13. 12.	Univerzitní teze z Olomouce
– 3. 2. 2013	Barokní grafika spojená s univerzitním prostředím

Vydává Muzeum Brněnska, příspěvková organizace
 připravuje Památník písemnictví na Moravě
 Klášter 1, 664 61 Rajhrad
 tel. 547 229 136
 e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz
 www.muzeumbrnenska.cz/rajhrad.htm
 Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Romana Macháčková
 Autoři textů: Kristýna Cimalová, Vojen Drlík, Martina Chmelařová,
 Petra Křivová, Romana Macháčková, Andrea Procházková
 Vychází desetkrát ročně, speciální číslo, ročník 6.